

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K 12. — Za pôd godine K 6. — Za Šibenik na godinu donošenjem u kniku K 12. — Za Inozemstvo na godinu K 12 suviše poštarski trošak. — Pojedini broj 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sredom i subotom.

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglas i iskaz se po 12 para peti redak ili po pogodbi. Pribroćena pisma i zahvalne tiskaju se po 20 para po peti redak. — Nepraktirana pisma ne primaju. — Rukopisi se ne vraćaju.

Za zdravu misao.

Uz svaku veliku, plemenitu misao diže se Golgota. Riedko je nači u poviesti ljudskog napredka i razvjeta da bi jedna dobra ideja bila gladko prodirala, gladko došla do svoga ozivljavanja. Svaka je imala svojih junaka, svojih mučenika.

Izmeđi svih ideja najviše se izlaže zapriječama, zasjedama i uslinskih ideja narodnog ujedinjenja i slobode. Svak narod, koji ne uživa dva vrhovna dobra, rob je, kojemu gospodari tudin sve doble, dokle god on svojom sobstvenom snagom ne stresne sa sebe jaram tudjinske. No pošto se ta odpora, ostoladjuća narodna snaga ne pojaviće, od jednog maha, nego se razvija i jača postepeno prama priljekama, prama kulturnom, gospodarstvenom i samosvestnom napredovanju naroda, to je naravna stvar da gospodari robija, opažajući znakove te snage, nastaje na sve moguće načine, da je suzbijaju, da je saturu, da je onemoguće. Odatle narodna trpljenja i zdjavanja, odatle progonstva najčestitijih narodnih sinova.

Nego, kao što se silom ne da zaustaviti tok silne rieke, kao što se neda zaustaviti napredovanje oluje i vihora, tako se ni prodiranje narodne svesti ne da zakreće, kad je ona zahvatila maha i zaprilične snage upravu na putnjama, susama i krvni onih, koji su postradali da je dignu, da ju ojačaju, da ju razstrele. Pa kad je narodna svest došla do izražaja na način, da prieti, porazom, sustavu sile, koji ju tlači, onda se taj sustav sam po sebi, makar preko volje, preoblikuje, onda se on tek ar prikladuje novoj ovoj snazi, pred kojom bi morao podleti, kad bi utračao u sredstvima ugnjetavanja i korupcije.

Sve se ovo danas zbiva taman i u našu narodu našemu. Kroz vjekove tlačen, izrabljivan, izcrpljivan do skravnosti bio je doveden do ruba groba, i kad se već mislio, da u njemu nema više moći za likavku reakciju, našla se i stvorila se u krilu njegovu stranka, koja je takla još u poslednji njegov živac, u živac narodnog ponosa. Bila je to stranka prava.

Hrvatski narod se trguo, progledao i uvidio, da je moguće živjeti, makar silnici bili koliko mu drago jak!, ako se očuva ponos narodni, ako se imenu i jeziku narodnime očuva gospodstvo, ako se naravna prava slobode i samoodukle muževne brane, ako se širok domovine zaigra jedno kolo, — kolo narodnog odpora proti svakoj tudiži, nametnutoj sili.

I od ona, kad je stranka prava prenula narod hrvatski, od ona se narodna svest diže, jača, širi i zahvaća sve krajeve naše domovine hrvatske. Vlastodržci to vide, pa kolovodje stranke prava trpe, stradaju, umiru. Ali što to smeta? Ideja ne pogiba!

Ideja narodnog hrvatskog ujedinjenja i slobode kroči, napred orijaškim korakom. Sustav njoj protivljan kusaš sve moguće, da je zaustavlja u njezinu napredovanju. Nameće narodi tudjine za upravljanje, kuje zakone, da mu spriče svaki naravni razvitak, trga mu domovinu pod topilice uprave, šalje medju narodne redove svoje plaćenike i svoje izmeđare, da ruju i truju al sve saludu. — Ideja napreduje.

Sustav se laže skrajnih sredstava. Uvadja metodu korupcije, izazivajući trevjenje medju sinovima jednoga naroda i uživa, kad može da iz tih trevjenja nastane stranke, strančice i frakcije, koje se medju sobom gone i gložje. Igra dođe uspjeva, ali za kratko vreme, jer opakost i prevezanost mogu da samo donekle obesjeđi i samu prostotu, ali uvidjave, zrele i prokušane narodne sinove ona može samo da još više učestvi u odporu proti svemu, što je prošlo narodnom ujedinjenju i narodnoj slobodi.

Sve se to u nas, rek' bi, eto prebrdilo. Taj proces je dovršen, a sad sustavu ne bi ostajalo drugo, nego da nas brutalnom silom pogrijevi. Bilo je i biva znakova i takovih pokušaja. U Banovini, u Dalmaciji krši se, ustavlje se sabori zatvoreni, u Istri daje se pre-vlast manjini, u Bosni i Hercegovini kroji se posle aneksije ustav po volji samih vlastodržaca, brači Slovincima nječe se sve, što bi ih

moglo napred kulturno pomaknuti, ne daje im se nit jedne srednje škole itd. Ali ideja napreduje. Zaludu su se stvorile moguće zaprijeke, zaludu su se izjavale tvorbe stranaka i strančica. Umjetnik, odsudnični časovima za narodni obstanak, za narodnu budućnost, opet se javila ona nezatovima moć — narodni ponos.

Ono, što su toliki izabranari narodni sinovi željeli, zamisili, propovedali, ono, što nije moglo nikad da iz srca narodnoga bude izčupano, ono se danas probudjeno i osnaženo javlja, probija kao svjetlost munje iz tamna gustum oblaka i grmi unakrst svim našim željama gromom pravde, i odnade.

Bazovarajući se umjeno stvorenju zaučkuje, radi kojih se u doba nerazvijene svesti pocjepasmo u tolike tabore, prelazi se preko svega, što nas dieli, a salazi se na ono jedino, spasoносno ilo, na kojem možemo svi da jedan drugome stisnemo ruku, na kojem možemo da budemo svi jedni, svi složni, svi jednako razpoložni, da se zajednički borimo za odkup slobode, za postignuće ujedinjenja našega, do kojega nam da sada vlastodržci ne dadeš doći, jer bijasmo pociepani, međusobno i zavadijeni nijihovim nastojanjem, a našim nasjedanjem nijihovim spletakama i vatkama.

Akcija za udruženo djelovanje svih naših narodnih stranaka napreduje. Napreduje težko, jer joj protivnici narodnog dobra preziraju znamenitost i zamašitost. Za to su se već pri prvom njenom početku oborili na njom onam razjarenošu i onim jankom, kojim je zapomagalo Turu, kad se kanila spasti raja. Uz sve to ona mora doći do svoje svrhe, za koju njezini pokretači marljivo rade. Korak po korak u doći će se k cilju.

Ovih dana učinjen je još jedan od tih koraka napred, a mi se nadamo, da ćemo doškora moći zabilježiti, kako je misao „narodnog vječa“ već sazrela i kako će se doškora da nastanu u narodni naš parlament predstavnici naroda našega iz svih njegovih krajeva, da progovore i odluče uime celog naroda pred svim vlastodržicama i pred cijelim svijetom i da im najave muževno i odješito, da su prestala doba tlake i ponizanja našeg naroda, a da su počela doba, kad s njim treba računaju, ako hoće da u ovoj monarhiji bude mir i zadovoljstvo, da su počela doba, kad naš narod hoće da bude sami sebi gospodar, bez tuđeg tutorstva, slobodan i ujedinjen u svojoj cijelokupnoj domovini pod svojim zastonim kraljem.

Ta ideja mora da pobedi! Za tim ide pomenuta akcija, za tim ide sva buduća naša borba.

dis.

Stava Ljudevitu Gaju!

Dne 14. i 15. o. mj. hrvatski je narod na osobito svečani način počastio uspomenu neumrljog Ljudevita Gaja u rodnom mu mjestu u Krapini i baš o 100godišnjici njegovog narodenja. O značaju Gajevog pojave u kulturnom životu našega naroda, već je dosta pisano, ali ipak u ovakoj prigodi naslada je svakom rođljubivom srcu osvježiti mile spomeni rada ovog redkog pregaoca.

Gaj je pravo zamislio svoj rad, o prepo-rodjenju Hrvata u Pešti, kad je po savjetu Jana Kollara izdao 1830. svoj pravopis.

Od toga su vremena sve se više sastajali prijatelji s njim, a on im tumačio svoje ideje, što ih je zadobivao po vremenu od Kollara i Šafaržika i Palackoga. Tim je on postajao središte, iz kojega su se širile osnove za kulturni preporod Hrvata. Gaj i njegovi mladi prijatelji morali su se baviti svacim: oni su bili književnici, novinari, knjižari, i politični agitatori, jer je svak po njemu bilo sasvim pusto. Odatile da dolazi da su se ovi ljudi morali obazirati na sve narodne potrebe, poradi čega nije ni bilo strukovnoga rada. U takovu se postu nije pitalo, je li tako začućen, već se tražilo rada, što je sve dovodilo do diljemtina u književnom i praktičnom radu, jer se sve gubi ponajviše u zanosnim idejama i abstrakcijama. Kako je romantička rodila

Gajevu, učitelje Kollara, Palackoga i Šafaržika, kad je za svakoga vredilo, hoće li biti patriota, mora biti pisac, tad nije ni čudo, da je u Hrvatskoj bilo tada toliko pjesnika i pisaca, koliko ih je pristalo uz Gaj, i pače i medju onima, koji su poslije vidjeli, da to nije njihov posao. Gaj je pisao pjesme prije pokreta u zagrebačkoj Luni, i u poslije 1830. Postie 1837. god. čim su se njeviše pisao pjesmama. U „Danici“ je, redaktor napisao razpisama, o pravopisu kajkavskim govorom. U „Danici“ ima od njega članak o istoriji (n. a. članak: Tko su starci Illir.). On je od onoga vremena, kada je njevo „ilirstvo“ u literaturi, radio samo za nj: on je zamislio Društvo prijatelja narodne izobraženosti Illirske (1838.) i stvorio Čitanicu. Od 1837. izdaje novine i „Danici“ u svojoj tiskari, piše za njih članke. God. 1840. išao je po Njemačkoj, Poljskoj i Rusiji a godinu iz tog počeo hrvatsko Primorje, Dalmaciju i Crnu Goru gdje je našao mnogo domaćih spomenika i knjiga. God. 1846. bio je i u Srbiji gdje ga lepo dočekao. Svje je to poduzimao, da što više razširi svoje znanje i da među Slovenima uči što o duševnoj kakovosti pomoći. Pisao je razpravu u „Danici“: Banologija Illir u hrvatskih banovinama, što će biti u svezi s Vitezovićevom Banologijom. U Dalmaciji je sabrano dosta starih rukopisa i starih knjiga, te je poslije u 50tim godinama u pomoć drugih izdavao djela Hanibala Lucića, Dinka Ranjine, Ignjata Gjorgjija. Početak Gajeva rada nije bio realan, nego idealan, no iz idealnosti je po samim prilikama u Hrvatskoj bio prisiljen sve više priklanjati se realnosti. To se vidi iz njegova života.

Ljudevit Gaj rodjen je u Krapinskom zagorskom gradiću, s kojim je uzko vezana poznata priča o braći Čehu, Lehu i Mehu. U svojoj biografiji pripovjeda sam Gaj, da je od mladosti rádo slušao priče i domaća pripovijedanja, koja su već rano u njega pobudila zanimanje za narod i narodne predaje. I domaće je uzgajane bilo u Gaju takovo, da se u njem od djetinstva proučavalo ljubav k prijrođenom narodu. Otač mu je imao mnogo posla s ljudima, a mati je sinu u već značala govoriti o seljacima, kad su ih bosi od rada, što su ga morali činiti gospodari, budući da je sve uređenje tadašnje u Hrvatskoj bilo aristokratično, Nevoljni je narodu kao dite poznavao, jer je vido, kako mu je majka znala hranići u večer gladi, a uz to mu prijevodjala, odakle dolazi gladi, a bilo je to uveća. Budući da je bio tjesni krug njegovih prijatelja, što su ga polazili Babukić, Derković, Matić, Mažuranić, Rakovac i Smodek. Tu je prvi zamak predavanju hrvatskoga jezika, što ga je započeo 1832. Matija Smodek.

Babukić je već 1833. sastavio svoju gramatiku hrvatskoga jezika, 1832 izdavao je grof Janko Drašković svoju brošuru pod putopisnim duhu „Dissertatio illir Razgovor“. Tim je Gaj sa svojim mlađim drugovima pripravio šire krugove za god. 1835. naši vječni božićni običaji.

Kad se povratio poslije 1830. u Hrvatsku, nešto su se promjenile i prilike političke. God. 1832. one iste županije, koje su prije dve godine bile za magjarski jezik da se uvede u Hrvatsku, poduprile Gajevu molbu, da smije izdati novine u hrvatskom jeziku. Županije su se slagale s Gajem i s plemenitim grofom Jankom Draškovićem, koji je te godine, poznajući dobro političku situaciju u Hrvatskoj, Ugarskoj i u drugim zemljama Evrope, izdavao spomenuto knjizu Disertatio illir Razgovor, darovan poklicarni kraljevinu našu za buduću dietu odslanjan. (U Karlovcu 1832.) Grof Drašković traži od hrvatskih poslanika u požunskom saboru, da na svaki način nastoji obraniti svoj jezik i traditi na narodni hrvatski jezik dobije ista prava, što ih je već dobio magjarski jezik. Županije su poduprile Gajevu molbu za novine, jer su željele da se podigne u narodni jezik i prosvjeti hrvatski narod. Da Hrvati idu uporedo sa svim načinom narodima Evrope. To će biti moguće postići samo preko novina — pravo su županije misile — koje budu pisane u jeziku narodu poznatom, jeziku hrvatskom, budući da mnogi ne znaju drugoga kojega jezik.

Ovo domišljanje je bilo sasvim u duhu Gajevu, koji je dobro shvatio, da se samo preko novina može najlakše podzidati i buditi u našu svetu, jer su njeviše prije zadobili čitalaca. Do toga se vremena nije nikad nijednog predavača učio hrvatski jezik u školi. K tomu se i u hrvatskom duhu počelo raditi u politici, jer su mladiči nalazili mnogo pobuda u spisima Draškovićevim, a stariji su ljudi uz njih vidjeli,

da bi se mogao za Hrvatsku obraniti i sačuvati latinski jezik. U takovoj situaciji zatraži Gaj dopuštenje za izdavanje novina, jer se bio oko njega i grofa Draškovića sabrao ljeđ, broj mladih ljudi, zanesenih i domovinskom ljubavlju i mišiju na sve slovenstvo. No nije odmah dobio dopuštenja, jer su u Ugarskoj tomu oporali. Kad je bio odbijen, sav zadahnut idejom rodoljublja, ispisao 1833. premi poljskoj pjesmi „Jeszcze Polska nie zglnela, poki my żyjemy“ svoju popovelju, koja je imala sve sokoliti na rad, poznatu „Još Hrvatska ni propala, dok mi živimo“, koja se pjevala u zagrebačkom kazalištu prvi put 1835. dne 7. stječnja.

Što nije dobio od ugarsko-hrvatskoga konzilija, to odluci sam izmisliti u cara. Znali su naime, ako se ne budu novine izdavale, da će ostati sve pri starom, a opet je bilo sve uvjetno, da su novine ona čuđnovata iskra, koja će rasplamjeti već dosta pripravljenu građu. Zato ode u Beč. S pomoću češkoga grofa Františka Kolovrata, koji je bio onda ministar nutarjili poslova u privatnoj audijenciji dopustio Gaju car Franjo I. izdavanje novina u jeziku hrvatskom. Na 20. listopada god. 1834. izda Gaj svoj prvi proglaš, kojim je pokrenuo duhove na novi život, a napisao ga u kajkavskom i štokavskom narječju. Zadacha je bila toga proglašava, da se pokaže smjer političnih novina i naznači pravac i zadatak književno-zabavnog časopisa. God. 1835. na 6. stječnja izdaju u Zagrebu Hrvatsko-Slavoncko-Dalmatincke Novine, a 10. stječnja izdaje i nedjeljni prilog tim novinama Danicu Horvatzku, Slavonzu i Dalmatinzu, koja je imala donositi zabavu. Deviza je bila Gaju narodna reč: „Narod brez narodnosti je telo bez kosti“ a on je htio, da u Hrvatskoj takovo ne bude.

U prvoj već godini, kako su počele novine izlaziti uputuje se po malo svijet hrvatski na starinsku svezu sa stariim „Ilirim“. Od polovine god. 1835. sve se više piše novom ortografijom, pače je po novom i nadpis novina, a u jeziku se dotjeruje sve prema štokavskom govoru. Kako je Gaj svojim osobitim darom govoru znao osvojiti za svoju ideju slušaće, nije mu bilo težko izvesti nove promjene u svemu i portati, što su neki mlađi pisci tražili izrekom reformu pravopisa jezika, a neki je učitelji uvodili i u škole. Sa svim tim je Gaj mislio, da će nova ortografija postati obćenito slovenskom, po čemu će se najlježe doći do književnoga jedinstva između Ilirima, Česima, Poljacima i Rusima. Tim je Gađevim poslom bio utri put onomu Proglasu, što ga je napisao u „Danici“ god. 1835. br. 48., gdje se govori o uvedenju ilirske imena s tog uzroka, da ne bi bilo kakove prepiske i nesuglasja, kad bi se uvelo koje narodno ime: pod tim imenom mogla su se naći sva braća južni Sloveni na zajedničkom književnom radu. Gaj je proglašio, da će se nove godine diskutati sve novim pravopisom; novine će se od te godine zватi „Narodne ilirske novine“ a „Danica“ će se promjeniti u „Danicu ilirsku“. Dobro su bez sumnje preporoditelji hrvatski misili, da će se samo pod obćenitom kojim imenom moći u krug zajednice potegnuti Slovensi iz Koruške, Gorice, Istre, Kranjske, Štajerske, Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Dubrovniku, Bosne, Hercegovine, Srbije i južne Ugarske, a po Bigarske, jer po tačnijoj nauci ovi svaki krajevi imaju jedan jezik, koji se razlikuje samo u svojim narječjima. Taj jezik neka svi zovu ilirski, da ne bude nikomu krije; zdržuti se treba u literaturi, jer će zajedno moći svi ići brže k prosvjeti i obćem napredku. U drugom osm književnosti može svakako biti što i do sad: u političnom i u generalnom smislu ostaju Hrvati Hrvatima, Srbi Srbima itd., a ne smije ih dijetiti pismo, jer ako uj nejmačko može biti i latinsko pismo, ponadi čega nebi moglo biti čirilico uz latinsko? Svi naobraćeni Srbu poznaju latinska slova, a Hrvati će učiti slova čirilske. Prema evropskim narodima sva ta južna slovenska plemena bit će Iliri. — God. 1843. bude službeno zabranjeno ime ilirsko, kad su novine Oujeve postale „Narodne Novine“ a „Danica“ se promjenila u „Danicu hrvatsko-slavonsku i dalmatinsku“, kako je izlazila neprekidno do 1849. Uza sve to su Hrvati u kratko vreme toliko postigli, da je god. 1839. sabor zaključio, da se na svakoj gimnaziji, podljege stolica za hrvatski jezik, a baš god. 1843. na predlog grofa Draškovića određuju se, da se u sve škole uvede hrvatski jezik. Kralj iza velikih napora i nastojanja Ilira dopasti (1845.) da se na pravoslovnoj akademiji u Zagrebu predaje hrvatski jezik, a prvi je profesor bio Vjekoslav Babušić. Kad je zabranjeno ime ilirsko, iste godine prije put se čuje hrvatska rječ u saboru zagrebačkom na usta Ivana Kukuljevića. S literaturom rasli su zahtjevi politični, a borbe s pristašama Madžara kod županijskih izbora (restauracija) bile su žestoke, pa je došlo i do ljeta kreševa 1845., gdje je bilo mrtvih. God. 1847. 23. II-

stopada, na predlog Ivana Kukuljevića napokon bi u saboru zagrebačkom zaključeno, da se po primjeru Madžara uvede hrvatski jezik u sve uredi. Mora se priznati, da su se Hrvati istom poslile zabrane imena ilirske trgnuli oda sna, vidjevši, da Srbi ne će nikako s njima i da u svoj onoj velikoj slovenskoj literarnoj zajednici vrlo malo realnoga dobra za njih imaju. Od tada se prihvataju svojega prava i hrvatske misli nešto više nego prije, no pravi je duh došao istom iz 1850. godine.

Hrvatski je narod stvorio od godine 1835. do 1848. s Gajem na čelu to, da se prvi put sabrala inteligencija u jedno kolo, da je u kulturni započelo jedinstvo svih Hrvata; da se poslijevi kulturnoga jedinstva brao sav narod od najviših do najnižih slojeva oko bana Jelačića, gdje se prvi put jasno svuda odsjeva narodna jedinstvena sveza; napokon da je Hrvatska postala odlučnom zastupnicom slovenskoga juga.

Eto takav je čovjek bio Ljudevit Gaj, muž, koji je u životu naroda hrvatskoga otvorio epohu, stvorio temelje svemu onome, po čemu je taj narod došao do onoga što je danas, a bez čega bi danas bio valjda zaboravljen u svakom pogledu.

Velikom daleko duševnom preporoditelju naroda hrvatskoga neki je vječna slava!

Političke vesti.

Razpoloženje u Austriji. U Beču je već započeo politički život. U zastupničkoj je kući već prisutno mnogo zastupnika raznih stranaka te je bio poveden razgovor o občoj političkoj situaciji. Kako je i naravno, razgovor se u glavnom kretao oko akcije dra. Globinskoga. Obče je mišljenje, da spomenuta konferencija neće doneti nikakova ploda. To jedino može da bude demonstracija za radnu sposobnost zastupničke kuće. Konferencija, što ju je sazvao dr. Globinski obdržavati će se u klubskim prostorijama poljačkog kluba.

Trst — pripad njemačkoj državi. Tako je govorio u Monakovu pangermanski zastupnik u austrijskom carevinskom vjeću Dobešnjem. Na Njemce u „Računu“ upravo je ovaj poziv: Pomozite nam, da izvršimo veliku zadacu, da držmo otvoren put do Adrike, k Trstu, koji, kako je već Bismarck rekao, pripada njemačkoj državi. — Trčanska „Edinost“ primjećuje isti taj zastupnik Dobešnjem, koji je zgradio tu veleizdaju na integritetu države, isti Dobešnjem je medju onima, koji s visokog sudbenog stola šalje strijelice na austrijske Slavene radi njihovoga — nedostatnoga austrijskoga patriozizma. Zastupnik Dobešnjem je jedan od stupova Biederhovog sustava! Ali taj Trst, koji Dobešnjem reklamira za Veliku Njemačku, naše je tlo. Ovo ćemo braniti svim svojim silama, pa bilo i obstrukcijom protiv Dobešnjem-Biederhovom sustava!

Iz Slavenske Jednote. Predsjednik Slavenske Jednote pozvao je članove parlamentarne komisije na sjednicu za 17. o. m. Medju pozvanim nalazi se i zastupnik Romanczuk, vodja Rusina.

Tregua Dei!

Cudna je baš sudbina haščega naroda! Iz nutra ga mrcvari, izjeda i poniže stračka i narodnostna borba, a iz vana podizu se strašni valovi, zapluskajući mu obale i priteči mi prošaču. Svaki čas gubi se po kojim komad domaće grude i prelazi tudjincu u ruke. Mi neuđenjeni niti u vjeri, niti u kulturi, niti u imenu, niti u političkom radu, kao da i ne vidimo prošast, koja nam pripeta, kao da ne pojmimo tu podzemnu tuntnjavu i sav užas, kojeg ona u sebi krije. Mi kao da stojimo na ospasnom vulkanu, koji svaki čas pripeta, da nas proguta, ipak smo nehnji i nemarni, kao da se to naše i ne tiče. Kroz tu strašnu tamu i nehaj prodire kadač poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju potoka, gore i mjesto sjecati na naš živalj, koji je nekada bez primjese tudjnaca bio tu gospodarom. Ta i već sada čuje se: Pangermani Rumi, Žemun; i druge kadači poput bljeska koji glas: „propade nam Istra, propadne Koruška, Štajerska, južna Ugarska itd. Pomožimo našoj braći!“ Ured domovine uzima tuljnjac sve komad po komad naše djedovine polaško ali sigurno i proračunato, da će za koji desetak godina Hrvatska i Slavonija, jošte pred pol stoljeća najčešće zemlje u monarkiji, sličiti mozaiku narodnosti, gdje će to po koje imaju

mogla bi se uzeti $\frac{1}{6}$ koja bi što
sama dala, što skupila u 5 godina po 200 ft.
ukupno . . . 120.000 „
ili okruglo . . . 90.000 „

Sada se ne smije zaboraviti, da je našega naroda na stotine hiljada u Americi i drugdje po svetu, da ga je u samoj „Narodnoj Zajednici“ do 30.000; to možemo mirne duše uzeti, da bi se našlo preko 50.000 izseljenika, koji bi dali svaki u 5 godina 20 fortini, što čini iznos do 1 milijun fortini. To tako daleko nadmašuje traženu svotu. Isto tako dali bi koji župnici, kanonici itd., i više od 200 ft. u pet godina, što bi eventualni manjak u gornjem računu samo izpravilo. Nitko ne zna što se u njem krije i što može sve u nuždi, kada se odluci i počne iz svoje snage.

Oglavno je, da narod dobije povjerenje u taj veliki narodni potret. Svako strančarstvo moralno bi se izključiti kao i ljudi, koji su strančarstvu previše izvrženi. Raditi se može i mora za narod, pa da čovjek i nije u svakom odboru bilo kano pokrovitelj, ili bilo kano predsjednik. Veliku bi garantiju uspjeha pružile „Prva hrvatska štedionica“ i „Poljodjelska banka“ ako bi se ove stavile na čelo i pozvalle sve hrvatske, slovenske i srpske novčane zavode da se s njima prime u zajedničko kolo. Mogao bi se zatidati odbor, od uglednih, imućnih i patriotskih ljudi i to po 3 iz svakog ovećeg kompleksa našeg naroda kao n. p. 1. iz Dalmacije, 2. iz Hrvatske i Slavonije; 3. iz Istre, Trsta i Gorice; 4. iz Kranjske, Koroške i Štajerske; 5. iz južne Ugarske; 6. Bosne i Hercegovine. — Taj odbor od 18. lica imao bi narod pozvati na skupljanje prinosu, te si urediti pododobore prema potrebi, razviti čin veću agitaciju za svetu i narodnu borbu oko spasavanja našeg naroda na najizloženijim krajevinama našeg domovina. Kako bi novac stizavao, tako bi se i upotrebljavao u gornje svrhe i to najprije za istru Trst i Goricu. U svakoj toj grupi biće u mnogo odboru na ruku štedionice dotičnih krajeva, a ona 3 odbornika izabrala bi se u svakom području u pomoć toliko jošte odbornika, koliko bi im trebalo za uspješan rad. Ostalo zavisilo bi o ljudih, mjestu i potrebi pojedinog kraja.

Tko ima uši, neka čuje! tko ima oči, neka vidi! Vježbajmo se za narodni odpor i pripravljajmo narod za gospodarski napredak, za njegov spas i obstanak! Sviestan i gospodarski jak narod ne može ni biti nego — slobodan.

Ivan pi. Križanić.

Pokrajinske vesti.

Sokolski izlet u Šibenik. Čitamo u „N. L.“ Prigodom velike sokolske svečanosti u Šibeniku, koju priređuju dne 29. tek. mjeseca omanošnji hrvatski Sokol, da proslavi svoju desetogodišnjicu, hrvatski Sokol u Zadru priređuje tom prilikom družstveni izlet u Šibenik načrtim parobromom. Naknadno će se posebnim plakatima obznaniti občinstvo o prevoznoj ceni, o satu polazka i o programu izleta. Naš Sokol ovom prigodom izvadati će pod vodstvom vođe-čučeljata brata Branka Pačića uzorne skupine, a prednjački zbor preču. Po pripremama, svečanost će biti veličanstvena, jer će prisutvovati maldane ciele dalmatinskog sokolstva, a iz više mjestu sprejamaju se posebni izleti sa glazbama. A što da kažemo o bratskom dočku što se spremaju za Zadranim? Morat ćeмо biti prisutni i sa svojim očima, viditi bratski doček i susretljivost dičnih Krešimirovih sinova. Hrvati i Hrvatske, nadujmo se svi dne 29. ovoga mjeseca na okupu, da sa našim milim i požrtvovnim sokolašima posjetimo Krešimirov grad, koji nam žudjeno i svesrdno očekuje.

Na dubrovačkoj preparandiji. Dosadašnji upravitelj ženske preparandije u Dubrovniku D. Marko Topić otišao je u mirovinu te je predao upraviteljstvu koncem prošlog mjeseca. Uprava je privremeno bila povjerena prof. Anunu Krijetiću.

Občinski izbori u občini gornjopravarskoj. Vladinom povjereniku na občini gornjopravarskoj naređeno je, da ureče dane za občinske izbore.

Gospodarstveni tečaj. Kod poljodjelske škole u Splitu otvoreno je na 2. o. mj. pokusni tečaj za razne gospodarstvene grane. Predavanja su teoretska i praktična.

Jubilej bokejljske mornarice. Ove godine starodrevna naša bokejljska Mornarica slavi upravo veoma rietki znamneni jubilej, naime hiljadu i sto godina svog obstanka. Njezin obstanak potiče od godine 809. kad bježu prenesene u Kotor moći Sv. Tripuna mučenika ili, wieka po isusu, rodom iz Kasanade u mađ. Aziju. Bokejljska mornarica od tad, pa do danas današnjeg, kojih punih jedanaest vjećova bila je priprediteljica i njegovateljica najveće i najlepše svečanosti u Boki našeg Tripundana.

Kad bi ove gradske zidine, ovo more i ova brda mogla progovoriti, kako bi nas začarala veličanstvenim slikama nekadašnje moći i veličine prošlog stjaja i prošle slave iz celog blagostanja i gospodstva! Svega toga žive je još slike naša bokejljska mornarica, ona je upravljena ostatak nekadašnje naše slavne prošlosti, u koju je svaki Kotoranin i svaki Bokejl, koji cijeni predaje svojih predajdova, duboko za ljubljen i na što gleda ponosom i patriotskim oduševljenjem. „Fides et Honor“ „Vjera i Poštovanje“, bila je vazda ono geslo, koje je blistalo pred očima naše mornarice kroz jedanaest vjećova njenog obstanka, kojem geslu ona ima zahvaliti, što je vazda uživala neograničeno pouzdanje svojih domorodaca i pokrovitelja bokejljske mornarice, proslaviti će ovaj svoj jubilej dan 18. i 19. rujna t. g.

Muslimanska Sviest. organ „Muslimanske napredne stranke“ u Sarajevu donosi „Pismo iz Dalmacije“ u svom broju 30. 28. srpnja o. g. lijevu fotografiju A. Stratičića, recte Pajaca, U Dalmaciji zemlji čudes, izlazi novina „Naše Jedinstvo“. To se samo i u Dalmaciji može zgoditi i to baš u — Splitsu, Šibru, Jugoslaviju, Kraljev dvor: jedan pravac; što ne može doneti polustužbenu „Smotru“ za politiku i zavodu: drugi pravac; u pitanju pak Herteg-Bosne: „Srbska Rie“ i „Musavat“: treći pravac. To je „Naše Jedinstvo“. Urednik mu je okretna pera, poznati Ante Stratičić, čovjek obitelji i djece na školama, a skupoča užasna. Za to se baš i hvali, da je najrašireni list u Dalmaciji, da se najrađa čita, pak u zadnjem broju hvali se i sa hiljadama dobivenih predplatom lista. Kako je danas vježnica, a u Dalmaciji osobito, to je dobro shvatilo urednik „N. Jedinstva“. Takove su mu političke argumentacije i zaključci, predloži i izvodi. To se osobito zgadja, kada mora da piše radi okolnosti o kakovom hrvatskom pitanju, da mu ne bi rekli: e nije hrvatski list. Žnaj da jezik, biti i kriterijalni od ikog glosila biskupske kurije; nasuprot kad kad liberalniji od glasila framsunske loža. Uzve se u obzir, jelde, da se onda „Naše Jedinstvo“ najrađe traži i čita posle dosade, umora, dobra objeda, kao i nerazpoloženja, ali i to: Ako imaš dobar želudac! Jedino je žalostno — a to samo može biti u Dalmaciji — da mu naše novine daju važnosti, a on se tada ko puran — Šepiri i od radosti se topi ko Šefer u vodi. Kažu, da se Šerif ef. Arnautović na prolazu kroz Split, kao mirtva politička sjena, sa uređnikom „N. Jedinstva“ izgrlio i izljubio. Shvaćaju se i razumiju se u politici: senzacija i smislenost. Ovo se čitalo u „Muslimanskoj Sviesti“.

Iz hrvatskih zemalja.

Apel na trgovce u Hrvatskoj. U trgovackom poslovovanju ne ima mješta politici, ali svaki narod imade pravo na to, da u svem kolikom njegovom životu vlasta bar narodno obilježje. A ne radi se tu samo o patriotizmu, već jednako i o materijalnim interesima naroda. Što više pazi narod na narodno obilježje pojedinih grana svoga narodnoga života, to više imade prilike za domaće sinove njegove da stiču zasluge, koje u protivnom slučaju tuđinci uživaju. To su vrlo dobro shvatili Česi, Maglari, Bugari, a pogotovo veliki narodi kao Englez, Niemci itd. Zato u Česku i u Magjarsku ne može ni ne smije doći trgov. putnik koji ne bi znao česki ili opet magjarski, a pogotovo se ne događa, da bi koja tvrdka skupina ili magjarskih trgovaca objave i ponude u njemačkom jeziku, već svaka tvrdka, koja hoće da postoji u českim ili magjarskim trgovcima štampa i šalje svoje okružnice u njihovom narodnom jeziku. Kad je tako kod drugih, zašto da i mi u Hrvatskoj ne izvozimo u trgovackom našem životu narodno obilježje? Zašto da vanjske firme ne osjeće, da smo si svestni svoje vrijednosti i na polju trgovine? Zašto da ne prisilimo vanjske firme, da naše mlade ljudi drže za korespondente i putnike? Zašto da mi trpimo, da vanjske firme šalju nama u Hrvatsku svoje objave u njemačkom jeziku, dok te iste objave šalju u Ugarsku i Česku u magjarskom i českom jeziku? To neka prestane, a može prestati, ako se mi sami zauzmemos. Treba samo da uljedimo našinom, kao izobraženi ljudi, ali i odlučno kao svestni Hrvati upućujemo sve strane firme, da se nama postupaju jednako kao i s drugim narodima. Kad dakle primimo cirkulare u njemačkom ili magjarskom jeziku, a dolazi nam ih dnevice u Hrvatsku na tisuće, vraćajmo ih složno svatragat s jednakom uputom i zahtjevom da ako dođiće firme žele kod nas poslovati neka nas susreću kao trgovce u Hrvatskoj, a ne kao da smo u Reichu ili u Pešti. Isto tako dužni smo mi trgovci u Hrvatskoj uzeti u zaštitu narodni karakter zemlje. Nama iz vana šalju sve na

Agram ili Zagreb, Essek, Karlstadt, Karolyvaros itd., dočim naša je dužnost i pravo tražiti od svakoga tko imade s nama posla, da naše gradove nazivlje onako, kako ih i mi nazivljemo. Zagreb, Osiek, Karlovac itd. imade i za vjeku ostatak nekadašnje naše slavne prošlosti, u koju je svaki Kotoranin i svaki Bokejl, koji cijeni predaje svojih predajdova, duboko za ljubljen i na što gleda ponosom i patriotskim oduševljenjem. „Fides et Honor“ „Vjera i Poštovanje“, bila je vazda ono geslo, koje je blistalo pred očima naše mornarice kroz jedanaest vjećova njenog obstanka, kojem geslu ona ima zahvaliti, što je vazda uživala neograničeno pouzdanje svojih domorodaca i pokrovitelja bokejljske mornarice, proslaviti će ovaj svoj jubilej dan 18. i 19. rujna t. g.

Vrhovni trgovac Hrvata.

Sajam u Vrpolju. prošao je mirno i lijepo, osim jedne same nezgode, što se desila jednim kolima na putu. Svieta je bilo čudo. Kažu, da se je što u noći što u jutro svetkovine bilo na Vrpolju izmjenilo preko tri hiljade naroda. Ove godine bilo je više, jer se mnogo sveta zavjetovalo za posljedne mobilizacije.

Razne vesti.

Obuka poljodjelstva u austrijskoj vojsci. Ljetoš učinjen je prvi pokušaj obuke poljodjelstva u austrijskoj vojsci u Egeru u Českoj. Podučavao je učiteljsko osoblje ondješće poljodjelske i livadarske škole. Držalo se u svem 27 sati predavanja iz svih glavnih grana poljodjelstva. Žimske teoretičke poduka popunjena je ovog proljeća praktičnim pokazivanjem na polju. Prijavilo se, dobrovoljno, oko 100 vojnika, da slušaju poduku, ali ih je primjeno samo 45 zbog pomanjkanja zgodnih prostorija. Čini se, da nismo daleko, kad će biti podučavanje u austrijskoj vojsci obćenito. Tako i treba.

Ratobornost u Crnoj Gori. U jednom dielu Crne Gore opet se pojavljuje ratobornost. Odkad je stigao ruski parobrod „St. Petersburg“ sa mnogo oružja i municije, sa 200 ruskih instruktora, što častnici što podčastnici, ratobornost je opet porasla. Ministar rata Martinović držao je kod preuzimanja oružja govor, u kojem je rekao, da je rat sa Austro-Ugarskom neizbjegljiv, te je izrazio nadu, da će najduže za 8 mjeseci Austro-Ugarska biti poražena.

Hrvatska Škola (Dr. Krstel i dr.) Vlastnik, izdavatelj i odgovorni urednik Josip Drezga.

Oglas.

Kod c. k. gospodarskog Ureda u Biogradu pri moru imade rasploživo za prodaju: priljeno 500 kvintala ječma 150 „ pšenice, 200 „ žitnici, 100 „ pira, 40 „ raži, sve čisto i ustrojeno.

Ponude, u kojima imade biti naznačene sažljene vrsti i kolikoće, kao i cene, neka se podnesu do konca ovog mjeseca istome Ureda.

Od c. k. gospodarskog Ureda u Biogradu, dne 14. kolovoza 1909.

Makarska, 12. kolovoza 1909.

Br. 3722.

Oglas natječanja.

Na mjesto nadredara kod ove Občine, Makarsko-Primorske, uz godišnju placu kruna hiljadu i dvjestotinu (kr. 1200), koju će primati od ove Općinske blagajne, na jednaku mjesecne predplate obroke, te godišnju krunu stotinu i dvadeset (kr. 120). u naslov odješnice za redarsko odjelje.

Zahtjeva se:

- Austrijansko državljanstvo;
- zdrava i čvrsta tjelesno sustava;
- dobu od 25 do 40. godina;
- neporočnost;
- podpuno požnavanje hrvatskog jezika u govoru i pisanju.

Rok natječaja traje do uključno 10. Septembra t. g.

Natjecatelji: koji se nahode u javnoj službi, svoje imobile treba da uprave pišćemu putem predpostavljene im vlasti.

Od Općinskog Opraviteljstva.

Načelnik: Klaric Prisjednik: Alaečević.

Br. 3722.

Javna zahvala.

Svima gosp. Zlošeljanima, koji su naši iko izazvali svoje saučesne prigodom smrти našeg premiloga, otca odnosno supruga.

PETRA

a osobito prijateljima Mati Dobroniću i Frani Trošiću, izrazujemo najtopliju zahvalu.

Tiesuo, 14. kolovoza 1909.

Ivana ud. Matković za se, za sinove i rodbinu.

Traži se jedan brijački naučnik. Upitati se kod uredništva.

Traže se putnici (agenti!)

Jedno bogato (milijunarsko) poduzeće traži valjane putnike (agente), koji posjeduju već poznanstvo u većim privatnim krugovima. Valjani i usposobljeni ljudi, koji su željni steći nekoliko stotina kruna mjesечно, neka svoje oferte sa naznakom dosadanjaneg zanimanja pod: "Bedeutender Verdienst 77981" na Annonen-Expedition" M. Dukes Nachf. Wien I/I odasalju.

1-3

NIUSOL

pripravljen od
BERGMANNA I DR. U TEČENU OJE,
jest i ostaje, kao i do sada najbolje
od svih modernih sredstava za
bojadisanje kose
i dobiva se za plavu, kestenjastu, i
crnu boju uz cenu od **K 2-50** po flaši.
Prodaje se kod: 14-20
Vinka Vučića, Drogerija - Šibenik.

Obavijest.

Čast mi je javiti, da koncem lipnja prenosim moj "Hotel Krika" s restoracijom u kuću Unič, isto na obali, povrh kavane "Miramar". Preporučujem se svim mojim cijenjenim gostima i prijateljima i za buduće uverjavaju ih, da će svojki nastojati, da budu uvek i posvezadovljoni.

Šibenik, 14. svibnja 1909.

Frane Čeljenko,
22 hotelier.

Sasvim badava svakomu

ura sa lancem

Da našu tvrdku kao i naše nove žepne ure za gospodin i gospodinu objavimo, razšiljemo svakomu uz pripisom K 1-za troškove (također u poštanskim markama) krasnu uru sa lancem i naš ilustrirani cijenik.

Pišite odmah na tvrdku:
HEINRICH WEISS,
Beč 99. Poštanski pretinac. 17-26

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

Cast mi je obznaniti cijenjeno občinstvo, da se u mojem lokal tuče izabranu vinu, kao: dalmatinsko, istrijansko, biele, desert, refoso i t. d., te dobro poznato pivo Sarajevo.

Kuhinja je domaća pre vrsti, koja je obskrbljena s svakodobnim toplim i mrzlinj jelom.

Objed I. reda K 1; II. reda 72 fl.

Naznačiti mi je osobito, da se moj jela prigužavaju sami na naravnom masti.

Preporučuje se veleslavljem

Strika Antun.

31-52

Restauracija „Sidru“

prvog reda

ŠIBENIK, ulica sv. Ivana ŠIBENIK.

HRVATSKA VJERESIJSKA BANKA - PODRUŽNICA - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u kontu korenut u ček prometu; ekskomptuje mjenice, finančira trgovske poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednine. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima t u inozemstvu obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

DIONIČKA GIAVNICA

K 1.000.000

Pričuvna zaklada i pritičci K 150.000. Centralna Dubrovnik - Šibenska i Tržaška u Splitu i Zadru. Priskrbljuje zajmove uz amortizaciju kotarima, občinama i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razteretnice, založnice, srećke, valute, kupone. Prodaja srećaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždržebanja. Revizija srećaka i vrijednostnih papira bezplatno. Unovčenje kuponova bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, dragu kamenje i t. d. uz najkulantnije uvjete.

50-52

ŠIRITE "HRVATSKU RIEČ!"

CROATIA

OSIGURAVAJUĆA ZADRUGA U ZAGREBU.

UTEMELJENA GODINE 1884.

CENTRALA: Zagreb, Zrinski trg, Berislavićeva ulica br. 2. PODRUŽNICE I GLAVNA ZASTUPSTVA: Osiek, Sarajevo, Split i Trst.

Ova zadružna stoji pod okriljem i nadzorom občine slobodnog i kr. glavnog grada Zagreba, te prima u povoljne uvjete sljedeće vrste osiguranja

I. Na ljudski život:

- osiguranja glavnica za slučaj doživljaja i smrti;
- osiguranje miraza;
- osiguranja životnih renta.

2. Osiguranja mirovina, nemoćnina, udovinina i odgojnina sa i bez liečničke preglede.

3. Pučka osiguranja na male glavnice bez liečničke preglede.

II. Protiv štete od požara:

- Osiguranja zadruge (kuća, gospodarskih zgrada, tvornica).
- Osiguranja pokretnina (pokućstva, dučanske robe, gospodarskih strojeva, blaga i t. d.).
- Osiguranja poljskih plodina (žita, siena i t. d.).

III. Osiguranja staklenih ploča protiv razlupanja:

Zadružna imovina u svim odjeljima iznosi: K 1,410.816.28
Od toga jamčeneve zaklade: K 1,000.000.00
Godišnji prihod premije s pristojbama preko: K 820.000.00
Izplaćene odštete: K 2,619.582.36

Za Dalmaciju pobliže obavesti daje: Glavno Povjereništvo i Nadzorništvo "Croatiae" u Splitu. Poslovnička u Splitu, ulica Do Sud br. 356.

PUTNICI PRIMAJU SE UZ POVOLJNE UVJETE.

52-53

Jedini je domaći osiguravajući zavod!

Krvatska tiskara u Šibeniku

preporučuje svoje bogato obnovljeno sklađište tiskanica za občine i župne uredske.

Naručbine se obavljaju brzo i tačno a cene su vrlo umjerene.

Najmoderne posjetnice i vjenčane karte uz vrlo umjerene cene izrađuju

Krvatska tiskara u Šibeniku.

Prva hrv. tvornica voštanih svieća Vlad. Kulicu u Šibeniku.